

Van zielenpijn naar zielenrust

Als kinderen ernstig ziek zijn is dat zwaar. Voor henzelf en voor hun familieleden en vrienden. Zeker wanneer er geen uitzicht is op genezing en afscheid onafwendbaar is. Gelukkig zijn er plekken waar kinderen en hun familie op verhaal kunnen komen. In een kinderspice is niet alleen gespecialiseerde medische zorg aanwezig maar wordt vooral met liefde, aandacht en toewijding gezorgd voor wie het kind in wezen is. En zo ontstaat zielenrust.

Soms kom je op plaatsen waar je stil van wordt. Enige tijd geleden bezocht ik kinderspice Sternenbrücke in Hamburg. Ik was daar in het kader van een training gericht op het in de natuur begeleiden van kinderen die te maken hebben met verlies en rouw. Omdat zij iemand hebben verloren, of zelf afscheid moeten nemen van het aardse leven. Sternenbrücke is een warme, sfeervolle, huiselijke plek met een prachtige tuin, grenzend aan een groot bosrijk natuurgebied. Op deze plek verblijven kinderen met een chronische en/of levensbedreigende ziekte. Soms tijdelijk om op verhaal te komen en de familie even te ontlasten van intensieve zorgtaken. Anderen komen er om in deze liefdevolle en troostrijke omgeving te sterven. In dat geval is er voor directe familieleden de mogelijkheid hier te wonen gedurende deze zeer wezenlijke en hartverscheurende periode in hun leven. Ze worden intensief begeleid door een hechte groep professionals en vrijwilligers.

Tuin van Herinnering

De kernwaarden van Sternenbrücke zijn waardigheid en kwaliteit van leven en sterven. Het zieke kind wordt tegemoet getreden in zijn volledige wezen. Deze holistische benadering uit zich in multidisciplinaire zorg: maatwerk gebaseerd op de specifieke hulpvragen en wensen van het kind en de familie. Het huis beschikt over een eigen team van medisch specialisten, rouw- en familietherapeuten en geestelijk verzorgers. Elke bewoner heeft een vast team van begeleiders en verzorgers zodat er ruimte is voor het opbouwen van een band. Daarnaast hecht het hospice zeer veel waarde aan de helende

kracht van schoonheid en schepping in het proces van loslaten en verlies, bijvoorbeeld via muziek- of creatieve therapie. Zo beschikt het hospice over een eigen steenwerkplaats en worden er workshops georganiseerd door een beeldhouwer. Veel families ervaren het creatieve proces van het maken van iets blijvends, met eigen handen en recht uit het hart, als helend en verrijkend. Bovendien kunnen zij tijdens deze bijeenkomsten op een informele en intieme manier lotgenoten ontmoeten en ervaringen delen.

In de werkplaats worden ornamenten gemaakt voor de Tuin van Herinnering, een kleine hartvormige tuin die is aangelegd bij het hospice. Sommige families maken zelf de grafsteen voor hun kind. Jaarlijks wordt in de tuin een bijeenkomst georganiseerd voor families die in Sternenbrücke hun kind hebben moeten loslaten. In een gezamenlijk ritueel worden alle kinderen herdacht die er zijn gestorven en worden hun namen hardop genoemd.

Kringloop van leven en sterven

De directrice van het hospice wilde graag nog meer doen in het holistisch begeleiden van de kinderen en hun familieleden. Hoewel Sternenbrücke in een prachtige omgeving ligt, werd de mogelijkheid de natuur in te zetten als spirituele en helende omgeving nog niet optimaal benut. Ze besloot een pilottraining te laten ontwikkelen voor medewerkers, vrijwilligers en overige geïnteresseerde kinderverpleegkundigen en rouwtherapeuten, voortbouwend op in Duitsland ontwikkelde methodieken van 'groene pedagogiek' en rouwbegeleiding in de natuur.

De training werd verzorgd door een natuurpedagoge annex rouwbegeleidster met ruim twintig jaar ervaring in een 'Waldschule' en buitenkinderopvang.

Met een groep van voornamelijk rouwbegeleiders en kinderverpleegkundigen beleefden we twee dagen de magische kracht van de natuur en leerden we speelse en kunstzinnige werkvormen die ook voor kinderen in de rouw geschikt zijn. Rouw wordt wel beschreven als de 'achterkant van liefde' en is een normale en gezonde reactie op het verlies van een dierbare. Dat neemt niet weg dat een rouwproces een heftige ervaring is, zeker ook voor kinderen, en dat soms begeleiding nodig kan zijn om weer gesterkt uit dit proces tevoorschijn te komen. Het samen zijn in en beleven van de natuur kan daarbij helpen. De natuur is immers bij uitstek een spiegeling van de kringloop van leven en sterven, van groei en vergankelijkheid. Bovendien nodigt ze uit tot zintuiglijke ervaring en ontspanning, tot contemplatie en inkeer, tot vrijheid en geborgenheid. Al eeuwen zoeken mensen de natuur op wanneer zij een crisis te doorleven hebben en op zichzelf worden teruggeworpen.

Scheppingskracht

Ook nu was de impact op alle aanwezigen groot. Het was ontroerend te beleven hoe sterk het effect kan zijn van het met aandacht en intentie, gezamenlijk of alleen, uitvoeren van eenvoudige handelingen en rituelen in de natuur. Hoe scheppingskracht kan helpen helen, juist in situaties van verlies. Het in de natuur kunnen begeleiden van rouwende kinderen en hun familieleden werd door de deelnemers als een waardevolle aanvulling in hun werk met kinderen gezien. Sternbrücke wil de training opnemen in haar opleidingsprogramma en is daarmee een voorloper. Het zou geweldig zijn als meer kinderspices de helende kracht van de natuur structureel zouden benutten voor kinderen en hun families die te maken krijgen met de pijn van het loslaten.

Ook in Nederland bestaan hospices die specifiek gericht zijn op zieke kinderen en hun familieleden. Een aantal is verenigd in de Samenwerkende Kinderhospices in Nederland. Daarnaast is er Stichting PAL, een platform gericht op het verbeteren van de palliatieve zorg aan kinderen en het bijebrengen van professionals. Structurele aandacht voor de helende kracht van de natuur maakt hier (nog) geen onderdeel van uit.

www.sternenbruecke.de
www.kinderpalliatief.nl
www.kinderhospice.nl

Dit artikel kreeg je van Educare!

Educare is een tijdschrift over opvoeden en onderwijzen vanuit verbondenheid. Het wordt uitgegeven door Stichting Universele Opvoeding en verschijnt 5x per jaar. Ieder nummer bevat een uitneembaar katern met praktische oefeningen en informatie die je thuis en/of in de klas kunt uitvoeren.

Wanneer je op de hoogte wilt blijven van nieuws over opvoeding en onderwijs in verbondenheid, dan kun je je inschrijven op onze digitale nieuwsbrief. We sturen je dan ook bericht wanneer de nieuwe Educare (het tijdschrift) uitkomt. We gebruiken de nieuwsbrief tevens voor nieuws wat niet in het tijdschrift gedrukt kon worden en om je op de hoogte te houden van ontwikkelingen op onze websites.

Schrijf je nu in op de nieuwsbrief en ontvang direct 6 Educare katernen (pdf):

1. Leren met Hart Focus
2. Schatgraven in jezelf
3. Verrassend tekenen
4. Opgroeien in verbondenheid
5. Leren kun je leren
6. De rol van spiegelneuronen

Je vindt het inschrijfformulier op onze homepage op www.educare.nl

Op onze website kun je ook een abonnement afsluiten op het tijdschrift zelf of ter kennismaking een proefnummer aanvragen.

De websites van Stichting Universele Opvoeding:

- www.educare.nl – alles over het tijdschrift Educare
- www.opvoedingsboek.nl – wekelijks een boekbespreking...
- www.opgroeieninverbondenheid.nl – wekelijks een praktische tip...
- opvoedingenonderwijs.ning.com – digitale ontmoetingsplaats voor leden

Copyrights van alle teksten en foto's in deze pdf berusten bij Stichting Universele Opvoeding en de respectievelijke auteurs en fotografen. Je mag er niets uit kopiëren zonder hier vooraf toestemming voor te vragen. Je mag wél deze pdf in zijn geheel doorgeven aan vrienden en/of collega's van wie je denkt dat ze belangstelling hebben voor de inhoud ervan.

St. Universele Opvoeding – Hendrik Marsmanweg 16 – 4103 WS Culemborg – redactie@educare.nl